

PRESSMEDDELANDE från EU:s narkotikacentrum i Lissabon

ÅRSRAPPORT FÖR 2004: 10 ÅRS RAPPORTERING

Informationen om narkotikasituationen i den utvidgade unionen blir alltmer tillförlitlig, meddelar narkotikacentrumet

(25.11.2004 LISSABON **FÅR EJ OFFENTLIGGÖRAS FÖRE 10H00/lokal tid i Bryssel**) Den information som numera finns om narkotikasituationen i Europa är mera tillförlitlig, meddelar **EU:s narkotikacentrum (ECNN)** när man idag i **Bryssel** presenterar **Årsrapporten för 2004 över situationen på narkotikaområdet i Europeiska unionen och Norge**.

Uttalandet görs i samband med att EU-inrättningen sammanfattar de tio första årens rapporteringar och lämnar den första samlade översikten över det europeiska narkotikafenomenet i 26 länder, från Atlanten till ryska gränsen. De senaste tio åren har **ECNN** arbetat tillsammans med medlemsstaterna för att utveckla verktyg och indikatorer för datainsamling, så att länderna får "ett gemensamt språk" att beskriva narkotikafenomenet med. Man har också främjat upprättandet av nationella centrum för narkotikaövervakning i hela Europa, vilka nu spelar en viktig roll i insamlingen och tolkningen av uppgifter som är nödvändiga för att fatta goda politiska beslut.

ECNN:s direktör Georges Estievenart säger: "När våra tio första år snart har gått till ända har vi fått en djupare och bredare förståelse för narkotikasituationen i Europa och åtgärderna i samband därmed. Den kontinuerliga datainsamlingen har gjort det möjligt att fastställa allmänna tecken på stabilitet eller svängningar i trenderna, men har också fått oss att uppmärksamma mer specifika problem i undergrupper, regioner och orter. När vi nu övervakar ett större geografiskt område medför detta nya upptäckter och ny dynamik som ifrågasätter vissa av våra tidigare antaganden om arten och riktningen på trenderna. Våra investeringar i övervakningsverksamhet ger på det hela taget utdelning och gör att vi med tillförsikt kan uttala oss om både likheter och skillnader när det gäller narkotikaproblemen i Europeiska unionen".

Bland de allmänna iakttagelserna om narkotikaproblemet i Europa som rapporten belyser kan nämnas att användningen och injektionsmissbruket av heroin generellt sett har stabiliserats. Detta kompenseras av en ökning i användningen av andra ämnen, som till exempel kokain, cannabis och ecstasy, och av det faktum att många unga européer nu intensivt eller regelmässigt missbrukar en kombination av ämnen. En allmän nedåtgående trend sedan 2000 i fråga om narkotikarelaterade dödsfall har också uppmärksamats, även om denna trend kan vara den omvända i vissa av de **nya EU-länderna**, såvida inte lämpliga åtgärder sätts in snabbt, se pressmeddelandena nr 8 – "Highlights" (Huvudfrågor) och nr 9 – "Selected issues" (Särskilda frågor).

Samtidigt kan man se markanta skillnader inom andra områden, som till exempel infektionssjukdomar. Enligt rapporten har några av de **nya EU-medlemsstaterna** den snabbast växande hiv-epidemin i världen, medan antalet injektionsmissbrukare i de "gamla" medlemsstaterna i allmänhet har stabiliserats. I större delen av **Central- och Östeuropa** är hiv-utbredningen bland injektionsmissbrukarna i genomsnitt fortfarande låg, mindre än 1 procent i t.ex. **Tjeckien, Ungern, Slovenien och Slovakien**, och situationen är nästan densamma i de angränsande **EU-kandidatländerna Rumänien och Bulgarien**. Även om man i de sistnämnda länderna

hittills kunnat undvika att epidemin sprids, visar rapporten att en eventuell ökning i injektionsmissbruket kan leda till att utbredningen av både hiv-infektion och hepatit kommer att öka inom den närmaste framtiden om de förebyggande åtgärderna inte är tillräckliga.

Den ökade möjligheten att övervaka trenderna resulterar nu i en snabbare, och lämpligare, utveckling av politiska alternativ och motåtgärder, meddelar **ECNN**. Uppgifter som rapporterades in under förra året om till exempel hiv-spridningen har resulterat i en stor mängd nya åtgärder i länder där hiv-epidemierna nådde en rekordnivå år 2001.

Exempelvis rapporterar **Estland** och **Lettland** om en snabb utbredning av sprutbytesprogrammen i sina länder. De meddelar också att hiv-utbredningen bland injektionsmissbrukare minskat den senaste tiden, även om den fortfarande ligger på en mycket hög nivå.

Bättre uppföljning av politiska trender har också bidragit till att de flesta länder i Europa antagit en nationell narkotikastrategi (se "Nationella strategier" nedan). De **nya EU-medlemsstater** som det senaste året har antagit en sådan strategi – t.ex. **Tjeckien, Estland, Lettland** och **Litauen** – inriktar sig allihop på att förbättra behandlingen och minska riskerna, i enlighet med EU:s narkotikastrategi. Det blir allt lättare att få tillgång till vård mot missbruket i dessa länder, men kapaciteten och täckningen är fortfarande alltför begränsad.

"EU:s befolkning uppgår nu till 456 miljoner invånare och en av 14 människor i världen bor i de 25 medlemsstaterna", säger **Marcel Reimen, ECNN:s ordförande**. "Den stora mängden information som narkotikacentrumet presenterar idag hjälper oss att bättre förstå i vilken utsträckning narkotikaproblemen påverkar medborgarna i Europa och de samhällen de lever i. Den ger oss också möjlighet att fundera över de strategier och åtgärder som medlemsstaterna har utvecklat för att svara upp mot den komplexa och omfattande utmaning som narkotikaanvändningen utgör".

Årsrapporten för 2004 offentliggörs bara en månad efter **Europeiska kommissionens** officiella utvärdering av EU:s strategi och handlingsplan på narkotikaområdet (2000–2004), där **ECNN** hade en nyckelroll genom att tillhandahålla tekniska verktyg för utvärderingen av uppgifterna om strategierna och för analysen av narkotikasituationen, se pressmeddelande nr 6 – "Snapshots" (Ögonblicksbilder). Det är värt att nämna att **Europaparlamentets** utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor skall diskutera resultaten av **Årsrapporten för 2004** samtidigt som man undersöker rekommendationen från **Europeiska unionens råd** om EU:s narkotikastrategi (2005–2012). Narkotikapolitiken i EU har nu nått ett viktigt skede då ledarna sätter upp nya mål och riktlinjer från och med 2005 och framåt.

HUVUDFRÅGOR I RAPPORTEN: NY UTVECKLING INOM POLITIKEN OCH LAGSTIFTNINGEN PÅ NARKOTIKAOMRÅDET

Årsrapporten belyser den roll som faktabaserad information om narkotika kan ha i beslutsfattandet. Nedan redogörs för den nya utvecklingen när det gäller politiken och lagstiftningen på narkotikaområdet under 2003:

Utveckling i EU

- Juni 2003 – Ministerrådet antar en rekommendation från Europeiska kommissionen om att förebygga och minska hälsorelaterade skador i anknytning till narkotikaberoende. Detta är Europeiska kommissionens första rekommendation på området folkhälsoåtgärder med anknytning till narkotika. Många länder har redan införlivat sina förslag (t.ex. infört åtgärder för riskminskning) i sina nationella narkotikastrategier.
- November 2003 – Europeiska kommissionen antar ett meddelande om verksamheter och instrument för samordning inom EU på narkotikaområdet, som bygger på resultaten från en undersökning av ECNN och Europeiska kommissionen. (I undersökningen definieras samordning som "integrering av de olika delarna av de nationella åtgärderna mot narkotika" i syfte att "harmonisera arbetet" och "öka

effektiviteten”). I meddelandet anges att samordning är av stor betydelse om EU på ett effektivt sätt skall kunna ta itu med det mångfasetterade narkotikaproblemet.

- November 2003 – Ministerrådet antar ett beslut om kontrollåtgärder och straffrättsliga påföljder med avseende på fyra nya syntetiska droger: 2C-I, 2C-T-2, 2C-T-7 och TMA-2. Dessa droger kommer följaktligen att bli föremål för kontrollåtgärder och straffrättsliga påföljder i EU:s medlemsstater.
- November 2003 – Ministerrådet når politisk överenskommelse om ett rambeslut som riktar sig mot olaglig narkotikahandel och mot brotts- och terroristorganisationer som finansierar sin verksamhet genom narkotikahandel. Denna innehåller en gemensam definition på narkotikahandel och rekommenderade påföljder för detta brott i EU. (Rambeslutet antogs av rådet den 26 oktober 2004.) Europol (2002) uppskattar att de globala intäkterna av narkotikahandel uppgår till mellan 2 och 5 procent av världens BNP.

Nationella strategier

- Av 26 länder (25 EU-länder + Norge) är det nu 22 som har antagit en nationell narkotikastrategi. Strategierna varierar mellan länderna, men det finns gemensamma drag (samordning av nationella myndigheter; fokusering på utförandet av insatserna och på uppföljningen och bedömningen av strategierna; antagande av ett balanserat angreppssätt med avseende på tillgång och efterfrågan).
- De flesta länder har fastställt en tidsram på 3-5 år för sin strategi, medan andra väljer en längre tidsperiod (8–10 år). Vissa länder strävar efter att uppnå ett narkotikafritt samhälle, medan andra prioriterar att minska de negativa följderna av narkotikamissbruket, och vissa strategier kombinerar båda dessa målsättningar. De nationella strategierna fokuserar i allmänhet på olagliga droger, men i alltifler länder omfattar strategierna också alkohol och tobak.
- På senare år har man befast ett samordnat angreppssätt inom EU (EU:s strategi och handlingsplan på narkotikaområdet 2000–2004). Den framtida inriktningen på narkotikapolitiken i den utvidgade Europeiska unionen och koordineringen av 25 olika narkotikastrategier inom ramen för EU kommer att bli utmaningen för det nederländska ordförandeskapet under 2004 (EU:s narkotikastrategi för 2005–2012) och för Luxemburgs ordförandeskap under 2005 (EU:s handlingsplan för 2005–2008).

Nationell lagstiftning – ny utveckling

- **Beslagtagande av tillgångar: Spanien, Frankrike, Irland, Nederländerna och Storbritannien** rapporterar allihop om ny utveckling när det gäller befogenheterna att beslagta narkotikahandlars och brottsliga organisationers tillgångar. I **Spanien** finns en ny lag som hjälper till att påskynda överföringen av de handlingar som behövs för att identifiera och lokalisera beslagtagen egendom för att återinvestera den i projekt som motverkar tillgången och efterfrågan på narkotika (förebyggande åtgärder, återinförande i samhället). De som kan dra nytta av detta är därmed inte bara icke-statliga organisationer och nationella offentliga organ utan också mellanstatliga och överstatliga enheter samt utländska regeringar.
- **Narkotika och bilkörning:** Frågan om bilkörning under påverkan av narkotika och hur detta skall hanteras är fortfarande ett stort problem i många medlemsstater. Under 2003 införde **Frankrike, Italien, Österrike och Finland** ändringar för att klargöra och stärka lagstiftningen inom detta område och numera har man rätt att uppmäna förare att lämna blod- eller urinprov.
- **Lagstiftning avseende cannabis:** **Belgien** och **Storbritannien** rapporterade om ändringar i den rättsliga klassificeringen av cannabis under loppet av föregående år. I **Belgien** skapades nya brottsrubriceringar som innebär att en vuxen som innehar cannabis för eget bruk - utan tecken på olägenhet eller problemmissbruk – bara bestraffas med böter och/eller skyldighet att anmäla sig hos polisen. Om det föreligger någon form av olägenhet eller försvårande omständighet, t.ex. innehav i närvaro av

minderåriga, kan emellertid straffet bli fängelse. I **Storbritannien** omklassificerades cannabis och dess derivat från klass B respektive klass A till klass C i det brittiska systemet, och maximistraffet för innehav för eget bruk är nu två års fängelse. I riktlinjerna för polisen rekommenderas att man bara skall arresteras med anledning av innehav i vissa fall, bland annat vid rökning på allmän plats eller i närheten av minderåriga.

Noter:

Detta allmänna pressmeddelande kompletteras av två andra som fokuserar på statistik och viktigaste trender.

Pressmeddelanden på 20 språk samt **årsrapporten, statistikrapport, sammanfattningar av situationen i varje land** och **nationella Reitox-rapporter** finns på <http://annualreport.emcdda.eu.int>.

För att huvudwebbplatsen inte skall bli överbelastad kommer **ECNN** också att ha en parallell webbplats på <http://emcdda.kpnqwest.pt>, som ger tillgång till rapporten och pressmeddelandena.